

Величество Сигизмунда III, краля полски и шведски до султана Мустафа въ 1621 година, написал Самуилъ отъ Скрижична Твардовски.

Описанието на Твардовски е печатано три пѣти: най-напрѣдъ въ Каличъ прѣзъ 1621 год., по послѣ въ Краковъ на 1633 год., и най-сетнѣ е прѣпечатано въ Вилно на 1706 год., въ академическата печатница. Това описание толкова е по интересно, че е написано въ стихове, и въ него се срѣщатъ любопитни свѣдѣния за България, за градоветѣ и населението ѝ.

Историкутъ Л. Роголски пише въ третия томъ на „Виленския дневникъ“ отъ 1827 год. за Твардовски, че той е билъ единъ отъ най-много цѣненитѣ полски стихотворци въ 17 вѣкъ и е придружавалъ аниза Збараски до Цариградъ.

Въ прѣдговора на описанието си Твардовски казва, че забѣлжвалъ въ особенъ дневникъ всичко, което видѣлъ въ пътуването си, и слѣдъ това го описалъ въ стихове.

Ние даваме на слѣднитѣ страници значителни извлѣчения отъ това може би единствено стихотворно описание на България отъ 17 вѣкъ. Слѣдъ като изпроводило за Цариградъ по напрѣдъ дароветѣ, прѣд-назначени за султана и за разнитѣ негови паши, тръгнало на пѣть и самото пратеничество. То пътувало прѣзъ Молдавия и Влашко, като е посѣтило и Букурещъ — „славенъ молдавски градъ“ — споредъ думитѣ на Твардовски.

Отъ страница 50 пататъкъ Твардовски излага слѣдното, което ние се постаряхме токоречи буквально да прѣведемъ:

— „Милехме рѣкитѣ Некулъ и Келнеци,
И Калугерани съ островитѣ славни,
Сто хиляди турци тамъ Михалъ съсина:
Галихме Серенка, днесъ прѣдѣлъ Молдавски,
По-прѣди бѣ Дунавъ; за пуститѣ разири
На двамата братя, влашки господари,
Гюргено съ Бранца турцитѣ прѣвзехъ,
Тукъ отъ планината видѣхме, въ полето
Какъ си тече бистро широкиятъ Дунавъ,
Най-първата рѣка въ въ цѣла Европа:
Въ Хелнеца се ражда, въ черни Понть се губи.
Острови по Дунавъ има плодородни,
А въ тѣхъ паскътъ гаски и жерави бѣли;
Лебедитѣ съ пѣсни въ сѣнкитѣ се криятъ,
Кога отъ постеля златна зора става,
По вълнитѣ рѣчни играятъ нерейди,
Па се разхладяватъ съ мирнитѣ на сѣнка.
Бръшлянтъ обива и двата му брѣга,
А прѣвкусни дини по тѣхъ си жълтѣятъ.
Риболовци хитри кръстосватъ рѣката,
И ловкътъ съ изкуство сомове огромни.
Коя ли достойно муза ще възгѣе
Богатството чудно на тазъ рѣка славна?